

TREMTINYS

LIETUVOS POLITINIŲ
KALINIŲ IR TREMTINIŲ
SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2002 m. vasario 28 d.

Nr. 9 (487)

Eina nuo
1988 m. spalio 28 d.

Skaudi sukaktis

Vasario 16-ąją sukako penkiasdešimt penkeri metai, kai buvo NKVD ir sribų sunaikintas Vytauto Didžiojo rinktinės štabas. Tuo metu ieškota būdų, kaip suorganizuoti bendrą partizaninio judėjimo vadovybę. Vytauto Didžiojo rinktinė, būdama Lietuvos viduryje, suvaidino didelį vaidmenį. Per šią rinktinę buvo susirašinėjama, siunčiamos žinios iš vakarų į rytus, iš šiaurės į pietus ir atvirkščiai. Tai atkreipė priešų dėmesį ir rinktinė buvo stropiai sekama. Sekami buvo jų keliai, Dukto miškas (tarp Radviliškio ir Šiaulių), Pakapės miestelis, kur laikėsi Vytauto Didžiojo rinktinė.

Paminklo žuvusiems kariams šventinimas

1947 m. vasario 16-osios vakarėse štabo nariai su vadu apsilankė pas ryšininkę J. Dijokaitę Einoraičių kaime. Pasisvečiavo, atšventė Vasario 16-ąją, sugiedojo himną, palinkėjo vieni kitiems laimės, dar truputį šilumoje prisnūdo ir paryčiais sugrįžo į savo bunkerį nežinodami, kad jiems gyventi beliko tik keletas valandų. Šešioliktąją, vidurdienį, budėjęs prie bunkerio pranešė, kad link jų slenka baltais apsiaustais vilkintys enkavėdistai. Vyras stvėrė ginklus, šoko iš bunkerio ir atsišaudydami pradėjo trauktis. Prieš tai dar sunaikino dokumentus. Deja, trauktis nebuvo kur – iš visų pusių keliomis eilėmis buvo apsupti. Net iš keturių miestų buvo sutraukti NKVD ir sribai. Pragariškose kautynėse vienas po kito žuvo kovotojai. Žuvusiųjų buvo septyni: Jonas Beloglovas – Vytauto Didžiojo rinktinės vadas, Stasys Jurgutavičius, Juozas Jurgutavičius, Vytautas Šikšnys, Vytautas

Daukša, Antanas Daukša, Dunda (slapyvardis).

Steponas Sebastijonas ir Steponas Steponavičius buvo sunkiai sužeisti ir paimti į nelaisvę. Šiandien sunku ir suvokti, kokias kančias jie iškentėjo. Buvo nužudyti mirties bausme, kuri vėliau pakeista į lagerius ir tremtį. S. Sebastijonas, grįžęs truputį anksčiau, mirė 1987 m., palaidotas Mažeikių kapinėse, o Steponas Steponavičius, sugrįžęs 1991 m., tuoj įsitraukė į aktyvią visuomeninę veiklą ir 1997 m. išpildė savo priesaiką. Kovos draugams, žuvusiems už Lietuvos laisvę, pastatė Pakapės miestelyje paminklą. Pačiame miestelio centre stovintis paminklas liudija ir liudys ateities kartoms, kokia žiauri ir didvyriška buvo kova, kokia brangi kaina sumokėta, kiek daug kraujo pralietą, kad ir vėl gyventume laisvoji Lietuvoje.

Alfonsas DAUNYS

Šiauliai

Grįžtantiems į Lietuvą - valstybės parama

1. Grįžtantiems į Lietuvą asmenys, turintys teisę naudotis valstybės parama

1) Politiniai kaliniai, tremtiniai, asmenys, pasitraukę iš Lietuvos nuo represijų;

2) politinių kalinių, tremtinių, asmenų, pasitraukusių iš Lietuvos nuo represijų, vaikai nepriklausomai nuo jų gimimo datos, gimimo ir gyvenamosios vietos už Lietuvos teritorijos ribų;

3) politinių kalinių, tremtinių vaikaičiai – asmenys su negalia ir našlaičiai (Vyriausybės komisijos sprendimu).

Pagrindas: Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugsėjo 27 d. nutarimas Nr. 904 "Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. sausio 11 d. nutarimo Nr. 19 papildymo".

2. Aprūpinimas butais

Turi teisę kreiptis į miesto (rajono), į kurį nori sugrįžti, savivaldybę dėl aprūpinimo būstu valstybės lėšomis. Prašymas aprūpinti butu įregistruojamas tik viename mieste arba rajone ir tik vieną kartą.

Pagrindas: Lietuvos Res-

publikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 27 d. nutarimas Nr. 1294 "Dėl negrįžtančių į Lietuvą reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių šeimų aprūpinimo būstu".

3. Aprūpinimas laikinu gyvenamuoju plotu

Turi teisę kreiptis dėl aprūpinimo laikinu gyvenamuoju plotu Grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo namuose, esančiuose Vilniuje. Namai aprūpinti būtiniaisiais baldais, yra visi komunaliniai patogumai. Jų paskirtis – apgyvendinti grįžtančiuosius laikotarpiui, kurio reikia laukiant buto, statomo valstybės ar savo lėšomis, taip pat nuosavo namo ar buto susigrąžinimo, pilietybės klausimams išspręsti, kompensacijai gauti, pensijai įforminti. Dėl aprūpinimo laikinu gyvenamuoju plotu kreiptis į Socialinių įstaigų priežiūros ir audito departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos adresu: 18, 19 kab., A. Vivulskio g. 16, 2693 Vilnius; tel. (8-22) 236084.

(keliami į 2 psl.)

Vytautas VALAITIS

Politinių argumentų dėl nuosavybės negrąžinimo komentaras

1990 m. kovo 11-ąją atkurtas 1938 m. gegužės 12 d. Lietuvos Konstitucijos galiojimas ir valstybės tęstinumas. Visi okupacinių režimų įstatymai, tarp jų ir nuosavybės nacionalizacija, paskelbti negaliojančiais.

Europos valstybės, tarptautinės organizacijos, stebėdamos Lietuvoje vykdomas reformas, teikė visokeriopą paramą per tarptautinius fondus, atskiras organizacijas. Valstybė privalėjo grąžinti išlikusį nekilnojamąjį turtą jo teisėtiems savininkams –

1991 06 18 buvo priimtas išlikusio turto grąžinimo įstatymas. Tačiau per visą atkurtos valstybės dešimtmetį šis įstatymas jau 17 kartų taisytas, tris kartus svarstytas Konstituciniame Teisme. Atsižvelgta į visas Konstitucinio Teismo pastabas, tarp jų ir į Konstitucinę normą, kad taikant grąžinimo sąlygas pasirinkimo pirmenybė lieka savininkui. 1995 m. buvo sustabdyta įstatymo pataisa dėl besąlygiško butų privatizavimo nuomininkams.

(keliami į 4 psl.)

Aktualijos

■ Opozicinės Tėvynės sąjungos - konservatorių frakcijos Seime atstovai ragina premjerą A. Brazauską pakeisti naują sveikatos įstaigų finansavimo tvarką, dėl kurios gali nukentėti rajonų ir mažesnių miestų ligoninės.

■ Pasaulio žiniasklaidos dėmesio centre - S. Miloševičiaus kova su Tarptautiniu tribunolu, Hagoje teisiančiu buvusios Jugoslavijos veikėjų, "pasižymėjusių" baisiais nusikaltimais Balkanų karo metais. Daugelis žmonių šį teismą suvokia kaip tam tikrą teisingumo įgyvendinimo aktą. Tačiau jau dabar matyti, kad šitai bus sunku padaryti.

■ Izraelio prezidentas Mošė Kacavas pakvietė Saudo Arabijos sosto paveldėtoją princą Abdulą į Jeruzalę aptarti jo taikos pasiūlymą, kuris galėtų išspręsti Artimųjų Rytų taikos krizę

■ Į Vilnių susipažinti su šalies reformomis ruošiantis narystei NATO atvyksta aukšto rango JAV valstybės ir gynybos departamentų pareigūnai.

■ Vadinamieji dešinieji, ar centro dešinės atstovai, vienijasi jau seniai ir įvairiais būdais, tačiau tik dar labiau skilinėja ir netenka galios. Dabar imta kalbėti apie vieną dešiniųjų kandidata į prezidentus. Nors niekas nebesitiki jokių "vienijimosi" rezultatų, vis dėlto ne vieno būsimą rinkėjo širdyje sužimba viltis apie dešiniųjų atgimimą.

■ Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas pritarė Sankt Peterburgo vykdomosios valdžios iniciatyvai įamžinti pirmojo miesto mero Anatolijaus Sobčiakovo atminimą.

■ JAV gynybos ministras D. Rumsfeldas perspėjo, kad teroristinė organizacija "Al-Qaeda" tęs savo veiklą netgi tuo atveju, jei "bin Ladenas rytoj pasiduos".

■ Ištyrus Afganistane rastas numanomas radioaktyvias medžiagas, nebuvo gauta įrodymų, kad O. bin Ladenas būtų pasiekęs dešimtmetį puoselėtą savo tikslą įsigyti branduolinių medžiagų bombai pagaminti, pranešė laikraštis "The New York Times", kuris rėmėsi administracijos pareigūnų pareiškimais.

Grižtantiems į Lietuvą - valstybės parama

(atkelta iš 1 psl.)

4. Pagyvenusių ir vienišų asmenų globa

Pagyvenę, ligoti, vieniši ir nedirbinti buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, norintys apsigyventi globos namuose, turi teisę kreiptis dėl apgyvendinimo globos namuose "Tremtinių namai". Dėl apgyvendinimo globos namuose "Tremtinių namai" kreiptis į Socialinių įstaigų priežiūros ir audito departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos adresu: 18, 19 kab., A.Vivulskio g. 16, 2693 Vilnius; tel. (8-22) 603724, 603722.

5. Kita vienkartinė valstybės parama

- 1) Persikėlimo išlaidų kompensavimas;
- 2) pašalpų įsikūrimui skyrimas;
- 3) pašalpų skyrimas pradedantiems verslininkams (darbingo amžiaus asmenims);
- 4) lietuvių kalbos kursų finansavimas;
- 5) finansinės paramos teikimas senų, vienišų ir ligotų tremtinių pervežimui į Lietuvą;
- 6) socialinės paramos teikimas kitose valstybėse nuolat gyvenantiems socialiai remtiniams Lietuvos Respublikos piliečiams, norintiems grįžti į Lietuvą;
- 7) finansinės paramos teikimas grįžtančių tremtinių vaikams, gyvenantiems už Lietuvos ribų arba besimokantiems Vilniaus vidurinėje mokykloje "Lietuvių namai" ir poilsiaujantiems vaikų vasaros poilsio stovyklose Lietuvoje.

Pagrindas: Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 1997 m. gegužės 8 d. patvirtinta tvarka "Socialinės paramos priemonės grįžtančių tremtinių programai vykdyti".

Dėl vienkartinės valstybės paramos kreiptis į Socialinių įstaigų priežiūros ir audito departamentą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos adresu: 18, 19 kab., A.Vivulskio g. 16, 2693 Vilnius; tel. (8-22) 236084.

6. Nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos

- 1) Kartu su valstybine socialinio draudimo pensija mokama nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija (valstybinės pensijos bazės dydžio, šiuo metu 138 Lt);
- 2) tapusiems invalidais neteisėto kalinimo arba tremties, rezistencijos ir pasipriešinimo sovietinei okupacijai veiksmų metu:
 - I grupės invalidams – 2 valstybinių pensijų bazės dydžio (276 Lt);
 - II grupės invalidams – 1,5 valstybinės pensijos bazės dydžio (207 Lt);
 - III grupės invalidams – 0,75 valstybinės pensijos bazės dydžio (103,5 Lt);

iki sulauks pensinio amžiaus (sulaukus šio amžiaus – mokama 1 valstybinės pensijos bazės dydžio (138 Lt).

Pagrindas: Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymas (1994 m. gruodžio 22 d. Nr. I-730). Dėl nukentėjusiųjų asmenų valstybinių pensijų kreiptis į valstybinio socialinio draudimo fondo miestų (rajonų) skyrius.

7. Važiavimo lengvatos

Turi teisę nustatyta tvarka nemokamai važiuoti vietinio susisiekimo autobusais ir troleibusais, vietinio susisiekimo paprastais traukiniais sėdimuose vagonuose.

Pagrindas: Lietuvos Respublikos įstatymas "Dėl važiavimo keleiviniu transportu lengvatų ir kai kurių kategorijų pareigūnų, tarnautojų bei kitų asmenų važiavimo keleiviniu transportu išlaidų kompensavimo tvarkos" (1995 m. rugsėjo 26 d., Nr. I-1047).

8. Sveikatos apsauga

Medicinos paslaugos teikiamos valstybės lėšomis, kompensuojama visa būtinųjų vaistų ir medicinos pagalbos priemonių kaina.

Pagrindas: Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas (1996 m. gegužės 21 d., Nr. I-1343).

Dokumentai, kurie reikalingi kreipiantis dėl valstybės paramos

Politiniams kaliniams:

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros išduotas pažymėjimas apie represuotojo teisių atstatymą.

Tremtiniams:

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos išduota archyvinė pažyma, patvirtinanti tremties vietą ir trukmę.

Asmenims, pasitraukusiems iš Lietuvos nuo represijų:

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos išduota archyvinė pažyma apie įtraukimą į tremimo sąrašus.

Politinių kalinių, tremtinių, asmenų, pasitraukusių iš Lietuvos nuo represijų, vaikams:

aukščiau minėti dokumentai, išduoti tėvų vardu, gimimo liudijimas.

Be išvardytų dokumentų, pateikiami:

- dokumentas, patvirtinantis pavardės ar vardo keitimą, jei keitėsi pavardė ar vardas;
- šeimos sudėtį patvirtinantis dokumentas;
- prašymas;
- prireikus ir kiti dokumentai.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Lietuvos Respublikos Prezidentui Valdui Adamkui
Lietuvos Respublikos Seimo pirmininkui Artūriui Paulauskui
Lietuvos Respublikos Seimo nariams

Viešas laiškas

Netyla triukšmas dėl gen. mjr. J.Kronkaičio pranešimo "Lietuvos vaidmuo Vakarų Europoje", perskaityto 2002 m. sausio 25 d. Los Andžele (JAV) Amerikos lietuvių visuomeninių organizacijų surengtoje konferencijoje, kurioje teigiamai vertinti Lietuvos valstybės ir jos kariuomenės pasiekimai per trumpą Nepriklausomybės laikotarpį, neišskiriant nė vienos Vyriausybės.

Krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 36 straipsnio 3-oje dalyje pasakyta: "Kariai gali dalyvauti visuomeninių organizacijų, draugijų, klubų ir kitų nepolitinių susivienijimų veikloje, taip pat kitokioje nepolitiniėje veikloje, kuria siekiama puoselėti moralines, tautines, patriotines ir pilietines demokratines vertybes..." Konferencijoje kaip tik buvo kalbama apie šias vertybes turint vienintelį tikslą – puoselėti patriotinę ir pilietinę demokratinę savimonę.

Nesiliaujančio triukšmo ir kiršinimo iniciatoriai supranta, kad jų pozicija yra siūta baltais siūlais, tačiau valdančiosios politinės daugumos daliai yra naudinga kaip politiniai žaidimai. Sensacingas kariuomenės vado puolimas tarsi dūmų priedanga maskuoja avantiūristinę sveikatos apsaugos sistemos reformą, pasistumdymus švietimo sistemoje, nusikalstamą flirtą su Gazprom'u, valdančiosios daugumos grumtynes po kilimu dėl įtakos ir postų. Tai yra vienas iš būdų manipuliuoti visuomenės dėmesiu ir toliau viešai deklaruojant apie ištikimybę euroatlantinei integracijai pakenkti laukiamam Lietuvos pakvietimui į NATO. Manytina, kad tokį tikslą turi ne vienas iš valdančiosios politinės mozaikos. Kai kurie valdančiosios kairiųjų daugumos aktyvistai negali dovanoti, kad

pranešime buvo prisiliesta (tiesa, tik poroje sakinių) prie paveldėtos kupros – sovietinės nomenklatūros.

Triukšmo kėlėjams užkliuvo ir konferencijos pavadinimas. Taigi ar reikalingas Lietuvai antrasis išsivadavimas? Be abejonės. Ir antras, ir trečias, ir ketvirtas... Išsivadavimas iš priklausomybės nuo paveldėtų sovietinės nomenklatūros politinių ir moralinių genų. Šio išsivadavimo bangos žymės dar ne vieną Seimo kadenciją. Šie genai 50 metų buvo diegiami ugnimi, mirtimi, kančiomis ir krauju, buvo formuojami ir ugdomi melu ir neapykantos išpažinimu, panieka savo kraštui, patyčiomis žmogui ir teisingumo išniekinimu, buvo skiepijami vaikų darželiuose ir mokyklose, žiniasklaida ir alkoholiu. Duok Dieve, greičiau išsivaduoti. Deja, dar bus ne viena konferencija ir prireiks daug pastangų. Ir tos pastangos bus ir dešiniųjų, ir kairiųjų - visų, kurie supras laisvės vertę ir norės būti laisvi.

Piliečiui, nesuvaržytam sovietinių relikvų priklausomybės, nėra reikalo lankstyti nei prieš kruviną ir veidmainišką komunistinę praeitį, nei prieš kokią nors politinę srovę, grupę ar poziciją. Jis tiesiog yra susirūpinęs tėvynės ateitimi ir likimu ir suvokdamas savo pareigą apie tai samprotauja.

Mes reikalaujame baigti šią nepagrįstą, veidmainišką, dorų tikslų neturinčią kampaniją, netrukdyti kariuomenės vadui vykdyti savo pareigas ir pradėtus darbus, nekenkti Lietuvos krašto apsaugai ir valstybės interesams.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos pirmininkas

Antanas STASIŠKIS

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pirmininkas

Povilas JAKUČIONIS

Ingrida VĖGELYTĖ

Seimo žinios

Prieš pradėdamas pavasario sesiją, vasario 28 d. Seimas rinksis į neeilinę sesiją. Jos posėdžiai numatyti iki kovo 7 d. Neeilinės sesijos darbotvarkėje daugiau nei 90 įstatymų projektų. Kol kas darbotvarkėje nenumatytos Laisvės kovų dalyvių itin papiktinusių Valstybinių pensijų įstatymo pataisos, kurios buvusiems sovietinių represinių struktūrų darbuotojams, Antrojo pasaulinio karo veteranams leistų skirti nukentėjusiojo valstybinę pensiją.

Bus teikiamas naujas Referendumo įstatymas

Neeilinėje sesijoje bus pradėtas svarstyti naujas Referendumo įstatymas, kurio galiojimo laikas baigiasi šių metų pabaigoje. Skelbiama, kad siūlomas naujas Referendumo įstatymas yra liberalesnis. Jo rengėjai mano, kad pagal naująjį įstatymą būtų lengviau

priimti sprendimą dėl šalies narystės ES, nes šiuo atveju prireiktų nebe pusės visų rinkėjų, o tik trečdalis balsų.

Naujame įstatyme referendumus siūloma skirstyti į privalomuosius ir patariamuosius. Sprendimas privalomajame referendume būtų laikomas priimtu tada jei už jį balsavo ne mažiau kaip trečdalis visų rinkėjų. Pagal dabar galiojantį įstatymą, referendumo sprendimas laikomas priimtu, jeigu už jį balsuoja daugiau kaip pusė rinkėjų sąrašuose esančių piliečių. Nauja referendumų rūšis - patariamieji referendumai - turėtų padėti valdžiai geriau atstovauti rinkėjų nuomonei. Tokio referendumo reikalavimą, jei jis priimamas dalyvaujant daugiau kaip pusei visų rinkėjų, būtų privaloma svarstyti Seime.

Kaip ir dabar galiojančiame įstatyme, naujame projekte išlieka reikalavimai dėl balsų daugumos norint keist esmines Konstitucijos nuostatas.

(keliami į 3 psl.)

Seimo žinios

(atkelta iš 2 psl.)

Nurodoma, jog už tokius pakeitimus turėtų balsuoti ne mažiau kaip trys ketvirtadaliai visų balso teisę turinčių piliečių.

Per pastarąjį dešimtmetį Lietuvoje įvyko tik du referendumai ir abu 1992 metais. Net penki referendumai neįvyko.

Socialdemokratai susirūpino Seimo įvaizdžiu

Seniai kritikuotas dėl savo prasto įvaizdžio Seimas pagaliau sulaukė parlamentarų rūpesčio. Tiesa, Seimo įvaizdžiu ketina rūpintis ne Seimo pirmininkas A.Paulauskas ir jo vadovaujami socialliberalai, bet socialdemokratai. Jų frakcija Seime ketina atsižvelgti į visuomenės kritiką dėl pernelyg dažno įstatymų kaitaliojimo ir sumažinti "įstatymų kepimo" fabriko produktyvumą. Mat per pusantros šios Seimo kadencijos metų užregistruota beveik 1400 teisės aktų. Dažnai, tik priėmus naują įstatymą, jau po mėnesio siūlomi jo pakeitimai, pataisos. Seimas kritikuojamas už tai, kad jame nėra filtrų, prasijojančių teisės aktus, o dažnai jų kaita kelia painiavą teisinėje sistemoje, žlugdo verslą.

Seime ketinama įtvirtinti normą, kad visi kodeksai būtų taisomi ne daugiau kaip du kartus per metus ir tik Teisės ir teisėtvarkos komitetui pritarus. Su mokesčių sistema susijusius įstatymus numatoma leisti taisyti ne daugiau kaip kartą per metus.

Nepriklausomybės atkūrimo dieną Seimas taps pramojų parku?

Tiesa, nevertėtų visai nuvertinti Seimo pirmininko pastangų gerinti Seimo įvaizdį. Jo žmonės tikrai dirba "iš peties". Štai visiškam skandalui virto žiniasklaidos aprašytas Seimo pirmininko komandos, o tikriausiai gerai žinomo "sovietmečio veikėjo" dabartinio Seimo pirmininko patarejo Ferdinando Kauzono, sukurtas Kovo 11-osios minėjimo scenarijus. Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną jie Seime numatė daugybę linksmybių: krepšinio varžybas, Kaziuko mugę, šokius, visą laiką veikiančias kavines, valgyklą ir restoraną. Susikaupimo mišias A.Paulausko komanda patikėtų laikyti ne jo eminencijai kardinolui Audriui Juozui Bačkui, o Lietuvos televizijos žvaigždei vienuoliui Astijui.

Steigiamojo Seimo pirmininkui Vytautui Landsbergiui šiame scenarijuje taip pat sukurtas vaidmuo. Jam būtų leista pasakyti "trumpą kalbą". Vėliau jis

kviestų į Seimą vaikus, gimusius 1990-ųjų kovo 11-ąją.

Šie vaikučiai kaip taikos baltiniai būreliu turėtų apsupti dabartinį Seimo pirmininką A.Paulauską ir sudaryti jo palydą. Pasirodžius tokio pobūdžio ketinimams, labai primenantiems kludiesius, Seime ne vienas rimtai susirūpino, kur, pavyzdžiui, vyktų krepšinio varžybos. Juk Seime sporto salės nėra. Gal tiesiog plenarinių posėdžių salėje?

Po tokio puikaus žiniasklaidos aprašyto "šventinio paveikslėlio" Kovo 11-oji Seime tikriausiai nebus minima. Seimo spaudos tarnybos vadovas A.Vaišnys "Tremtiniai" sakė, kad kovo 11 dieną Seime bus organizuojami renginiai Klaipėdos 750-ųjų metinių progai paminėti. Žinoma, tai nereiškia, kad Nepriklausomybės atkūrimo diena Lietuvoje nebus švenčiama. Nuo šios šventės išsiskina tik kairiosios daugumos valdomas Seimas.

Atmesti liberalų siūlymai leisti gyventojams nebekelti vėliavos

Žlugo ir dar vienas jaunų politikų sumanymas koreguoti valstybingumo apraiškas mūsų valstybėje. Vertindama liberalo Seimo nario Gintaro Steponavičiaus siūlymą atsisakyti įpareigojimo gyventojams per valstybės šventes kelti vėliavą Teisingumo ministerija pareiškė, kad tai prieštarautų šalies Konstitucijai.

Teisingumo ministerija taip pat siūlo atmesti G.Steponavičiaus siūlymą panaikinti baudas už vėliavos neiškėlimą. Dabar galiojančiame Administracinių teisės pažeidimų kodekse nurodyta, kad valstybės vėliavos iškėlimo tvarkos pažeidimas užtraukia piliečiams baudą nuo 30 iki 50 litų, o pakartotinai baudžiant už tą patį veiksma - nuo 50 iki 100 litų.

G.Steponavičius pateikė Lietuvos valstybės vėliavos įstatymo pakeitimo projektą, kuriame siūlo atsisakyti įpareigojimo privatiems asmenims privalomai švęsti šventes iškeliant valstybinę vėliavą prie gyvenamųjų bei kitų privačių pastatų. "Modernios, savo piliečių apsisprendimo laisvę, kada kelti savo valstybės vėliavą savo valdose, gerbiančios valstybės - JAV, Izraelis, Vokietija, Švedija, Suomija ir daugelis kitų - tokio reikalavimo savo piliečiams nekelia - tvirtina parlamentaras, įsitikinęs, kad šio reikalavimo panaikinimas pasitarnautų žmogaus teisių pagarbai ir apsaugai.

Ivykiai ir komentarai

Keturmetis

Prezidentas V.Adamkus savo ketverių metų veiklą aptarė spaudos konferencijoje, kurioje išreiškė viltį, jog dabartinė Vyriausybė ir Seimo dauguma nenukryps nuo reformų kurso ir aktyviau dirbs ta kryptimi. Politikai ir politologai likus metams iki Prezidento kadencijos pabaigos įvairiai vertina jo ketverių metų veiklą. Visi pripažįsta, jog žlugo V.Adamkaus sugalvota "naujoji politika". Nors buvo aišku, kad iš tos "naujosios politikos" išeis didelis šnipštas. Juk paskubomis sukurta A.Paulausko partija tebuvo tik neokomunistų padalinys, ir daugiau nieko. Ir už A.Brazausko, ir A.Paulausko partijas balsavo tas pats sovietinių laikų išsiilgęs elektoratas, liumpenuota visuomenės dalis.

Prezidentas V.Adamkus taip ir nepasakė, ar kels savo kandidatūrą antrajai kadencijai. Vieni apžvalgininkai teigia, kad V.Adamkus nebeturės kelti dar kartą savo kandidatūros. Kiti neatmeta galimybės, kad apie apsisprendimą V.Adamkus pranešias metiniame pranešime apie valstybės padėtį. Kai kurie politikai beveik atvirai ragina Prezidentą kelti kandidatūrą antrajai kadencijai, nes tai būtų vienintelė atsvara neokomunistų kandidatams A.Brazauskui ir A.Paulauskui. Nors abu kol kas vaidina dar esą neapsisprendę, tačiau niekas neabejoja, kad jie iškels savo kandidatūras. Iš tiesų neokomunistai kito kandidato, išskyrus A.Brazauską, neturi. Juk sunku įsivaizduoti, jog iškėlus kandidatū, pavyzdžiui, V.Andriukaitį ar Č.Juršėną, neokomunistai gali tikėtis pergalės. Tiesa, lieka "gintarinė ledi" K.Prunkienė ir oligarchas V.Uspaskichas, tačiau ir jų galimybės - nedidelės. Todėl, kai kurių apžvalgininkų nuomone, V.Adamkus, matydamas dešiniųjų partijų susiskaldymą, norom nenorom privalės kandidatuoti.

Moderniųjų krikščionių demokratų sąjungos vadovas V.Bogušis kreipėsi į dešiniąsias ir vidurio politines jėgas ragindamas teiktis apie V.Adamkų, kaip apie vienintelį galintį užkirsti kelią didžiajai neokomunistų "piramidei".

Gyrė, bet nieko nežadėjo

Lietuvoje viešėjęs NATO generalinis sekretorius Dž.Robertsonas pagyrė Lietuvą už pasiektą pažangą siekiant narystės NATO, bet konkrečiai nežadėjo, kad lapkričio mėnesį Prahėje įvyksiančiame NATO viršūnių susitikime Lietuva bus pakviesta į Aljansą. Generalinis sekretorius neatmetė galimybės, jog Prahos viršūnių susitikime dalyvaus ir Rusijos prezidentas V.Putinas. Tačiau Dž.Robertsonas pareiškė, jog, nepaisant gerėjančių NATO ir Rusijos santykių, Maskvai nebus skiriamos išskirtinės teisės svarstant NATO ateities klausimus. Beje, svečias tvirtino, kad Rusijos pozicija radikaliai pasikeitė po rugsėjo 11-osios įvykių, todėl dabar labai svarbu įtraukti Rusiją į NATO ateities kūrimo raidą. Šiuo metu narystės NATO siekia 9 šalys. Dž.Robertsonas pažymėjo, jog visos 19 NATO šalių turi pasiekti bendrą sutarimą dėl naujų narių priėmimo. NATO vadovo žodžiais, narių apsisprendimui didelės reikšmės turės šalių kandidačių rodomas noras ne tik naudotis NATO privalumais, bet ir pastangos prisidėti prie bendros ateities kūrimo.

Nauji favoritai

Įvykusiame Naujosios sąjungos (socialliberalų) tarybos posėdyje partijos vadas A.Paulauskas pasiskyrė sau keturis pavaduotojus. Iš senųjų beliko tik vienas ištikimiausias bendražygis - Varėnos miškų grybautojas ir pagonybės apaštalas G.Jakavonis. Kaip atlikę savo darbą, pavaduotojų postų neteko A.Paulauskui laimėti rinkimus padėję G.Dalinkevičius ir Šiaulių merė V.Stasiūnaitė. Artimiausia partijos vado pavaduotoja tapo vos prieš dvi savaites "šlovingosios" partijos nare tapusi socialinės apsaugos ir darbo ministrė V.Blinkevičiūtė. Beje, A.Paulauskas taip ir nepranešė, ar pritaršias koalicijos partnerių, vadinamųjų socialdemokratų, siūlymui kartu surengti Prezidento ir savivaldybių rinkimus.

Komunistams svyla padai

Moldovoje jau daugiau kaip pusantro mėnesio vyksta protesto demonstracijos ir kitos akcijos prieš komunistinę diktatūrą. Sostinėje Kišiniove į protesto demonstracijas susirenka daugiau kaip 50 tūkst. žmonių. Protestuojama ne tik prieš rusų kalbos paskelbimą antrąja valstybine kalba, bet reikalaujama, kad nedelsiant atsistatydintų prezidentas ir kompartijos lyderis V.Voroninas, vyriausybė ir būtų surengti pirmalaikiai parlamento rinkimai. Komunistinė Moldovos valdžia ne juokais išsigando masinių protesto akcijų ir paskelbė laikinai atšaukianti nutarimą dėl privalo rusų kalbos dėstymo Moldovos mokyklose. Prezidentas V.Voroninas netgi iš pareigų pašalino švietimo ministrą. V.Voroninas kol kas nenaudoja grubios jėgos prieš protestuotojus, bet išvadino protesto akcijų dalyvius "buržuaziniais nacionalistais ir ekstremistais". Daugumą demonstrantų sudaro jaunimas. Ypač aktyvūs studentai ir moksleiviai. Prie demonstrantų prisidėjo ir nacionalinio radijo bei televizijos žurnalistai. Jie pareiškė, kad atėjus į valdžią komunistams šalyje įvesta sovietinio tipo cenzūra.

Tragedijos metinės

Minint 58-ąsias čečėnų tautos deportacijos metines, Čečėnijos prezidentas A.Maschadovas pareiškė, kad čečėnų tauta iki šiol kenčia priespaudą ir rusų represijas. Kaip žinoma, 1944 metais Stalino įsakymu į atokiausius Vidurinės Azijos rajonus buvo ištremta visa čečėnų tauta - daugiau kaip pusantro milijono žmonių. Dabar 100 tūkstančių iki dantų ginkluotų Rusijos kariškių "stabilizuoja" padėtį Čečėnijoje masiškai žudydami tūkstančius taikių gyventojų. Tačiau nepaisant "išdegtos žemės" taktikos, visos Maskvos pastangos įtvirtinti savo kontrolę Čečėnijoje eina perniek.

Parengė Ričardas ŠALČIUS

Politinių argumentų dėl nuosavybės negražinimo komentaras

(atkelta iš 1 psl.)

Po didžiausių diskusijų Seime 1997 m. liepos 1 d. galutinai apsispręsta ir išplėsta gyvenamųjų namų naudotojų socialinė apsauga ir priimtas atitinkamų pataisų įstatymas. Įstatymas veikia per trejus metus. Šimtai savininkų atsiėmė namus ir butus, sustabdė jų griovimą, remontuoja, tvarko aplinką. Naudotojai pasirenka įstatyme numatytą būdą į kitą panašios vertės būstą, piniginę kompensaciją ar didesnės vertės būstą su papildoma priemoka.

Nepaisant atskirų valdžios institucijų neveiklos ar blokavimo bei savivaldybių stabdymų, šis teisinis procesas sudarė palankias sąlygas apginti nuosavybės teisę į išlikusį nekilnojamąjį turtą. Kitaip įvertino situaciją Kauno gražintinų namų gyventojai. Apie 400 gyventojų, gyvenančių prestižinėje miesto dalyje ir užimančių gerai įrengtus butus, nujausdami, kad kompensacijoje neatspindės visi privalumai ir vėl nebus suteikti butai panašioje miesto vietoje, pasinaudami savo įtakojamais žmonėmis savivaldybėje bei politinėse grupuotėse, kurie įtakoja ir šiuometinę Seimo partinę daugumą, visaip trukdė vykdyti įstatymą Kaune ir įtakojo panašius veiksmus kituose regionuose, siūlė ir ruošė įstatymo pataisus su nuostata — išlikusių namų ir butų negražinti natūra, bet išmokėti kompensaciją. O kad įstatymo pataisai būtų visapusiška, atimti ir tuos namus, kurie jau gražinti.

Nepaisant teisinių prieštaravimų, Vyriausybės nepriitarimo, įstatymo pataisai vykstant liberalių ir demokratiškosios socialistų politinį sprendimą Seime buvo priimta. Seimo

dauguma nepakeitė savo sprendimo ir po Prezidento vetavimo.

Verta prisiminti ir įtakingų politinių asmenybių motyvus, išsakytus V. Markevičiaus radijo laidoje po įstatymo priėmimo Seime. J. Karosas priminė, kad „ne teisingumą atstatom, bet švelninam socialinę situaciją. Vien dėl to, kad savo butus privatizavo“. Reikia priminti, kad sovietmečiu butai buvo skiriami iš tuometinio nacionalinio produkto dalies, kurią sukūrė visi dirbantieji. Tik representuoti žmonės tų butų laukdavo dvigubai ilgiau. Netiesa, kad valstybė neturi pinigų. Privatizuojant turtą lėšų panaudojimo prioritetas turi būti skirtas butams. Be to, tam jau skirta šimtai milijonų litų. Kitas klausimas — kaip jie buvo dalijami ir naudojami savivaldybėse: ar butams, ar įvairiems slavinams (proteguotiems asmenims) išmokėti kompensacijoms?

A. Sakalas kalbėjo apie tą 1991 m. pasirinktą kitą variantą nei Rytų Vokietijoje. „Nulinis variantas nebūtų sudaręs problemų, o buvo pasirinkta teisė iš neteisės ir dar pinigai iš biudžeto“, — kalbėjo A. Sakalas. Taip, Vokietijoje kitos aplinkybės, bet ten pradžioje atliktas besąlygiškas nuosavybės gražinimas, o vėliau apsisaugota ir nuo „prichvatizacijos“. Be to, A. Sakalas užmiršo pasakyti apie tai, kaip buvo gražinta nuosavybė Latvijoje ir Estijoje. Ten panašios aplinkybės kaip Lietuvoje, tačiau nuosavybė gražinta ir milijardų neprireikė. Jie turi problemų, bet jos sprendžiamos civilizuotai ir teisiškai.

Laidoje dalyvavęs A. Kubilius, kaltindamas vienminčių daugumos politinį bloką

Seime už drastiškai pamintą teisę, kalbėjo ir apie ilgą metų nuosavybės negražinimo procesą Lietuvoje, kartu užmiršęs, kaip patys buvo įsivėlę į dvilybę diskusiją svarstant nuosavybės gražinimo įstatymo projektą 1997 m. birželio mėn. Tada buvo atmetas S. Pečeliūno alternatyvus šio įstatymo projektas, siekiantis vykdyti nuosavybės gražinimą restitucijos ir Lietuvos Konstitucijos pagrindu. Kartu, priėmus įstatymą, nebuvo tinkamos jo vykdymo priežiūros nei Vyriausybėje, nei savivaldybėse.

Kaip ten bebūtų, valstybės mastu jau didelė dalis nuosavybės gražinta, todėl likusias problemas reikia spręsti kaip socialines, o ne pseudoteisinius veiksmus perdalyti gražintiną nuosavybę. Tą jau mes turėjome iki Kovo 11-osios Akto.

P. Jakučionis minėjo, kad per ilgai užsitęsė gražinimo procesas. Neatgaunančių savo nuosavybės teisių daugumą sudaro politiniai kaliniai ir tremtiniai. „Kaip jis, tas turtas, gali prapulti, jei jis yra, jį valdo kiti žmonės, kurie neturi konstitucinės teisės į tą turtą, — teigė P. Jakučionis. — Iki pat 1990 metų representuotų žmonių teisės buvo daugiausiai pažeistos“.

V. Markevičius telefonu paklausė ir gyventojų, gyvenančių gražintinuose namuose, organizacijos vadovą H. Kebeikį — kaip jis vertina šį įstatymą? H. Kebeikis, dalyvavęs ruošiant šio įstatymo projektą, nepatenkintas, kad Prezidentas vetuodamas šį įstatymą atskleidė neigiamą požiūrį į dalį gyventojų ir nepasiūlė, kaip išspręsti šią problemą. Neigdamas įstatymą, kaip antrą nacionalizaciją, H. Kebeikis mano, kad netu-

rint materialinių resursų buvo pažeidžiamas lygiateisiškumo principas, savininkams buvo suteikta privilegija.

Tačiau ar nuosavybės gražinimas gali būti privilegija? Privilegiją turėjo tie, kurie galėjo paimti atimtą nuosavybę. Nacionalizavus namai atiduoti ideologiškai numatytais žinyboms — sveikatos, švietimo, kultūros įstaigoms, o butai — okupacinio režimo šalininkams ir rėmėjams, pasilikusiems kariams, atvykusiems iš Rusijos specialistams, sribams. Vėliau prestižiniai namai ir butai perduoti nomenklaturai ir patikimiems bei privilegijuotiems žmonėms. Mediniai pastatai periferinėse vietovėse neprižiūrėti, praradę vertę. Šiauliuose iš 45 gražintinų namų net 22 yra avarinės būklės. Dauge lyje rajonų dalis nuomininkų jau seniai gyvena kitose vietose, bet patys išlaiko butus tikėdamiesi gauti išmoką arba gavus privatizavimo teisę realizuoti juos rinkoje.

Kaip teisinį arbitrą V. Markevičius buvo pasikvietęs teisės specialistą Juozą Žilį — buvusį Konstitucinio Teismo pirmininką ir kreipėsi su klausimu: kur čia konstitucinė norma? Kaip mažiau supriešinti žmones? J. Žilio nuomone, „atsakyti ir sudėtinga, ir paprasta“. Priėmus įstatymą, kaip teisės normą, bet neparemtą materialiniais resursais, atsirado nesantaiką keliančių reiškinių, draskančių visuomenę. Todėl, jo požiūriu, reikia ieškoti išmintingesnių sprendimų, sudaryti specialų fondą ir garantuoti sprendimų vykdymą. Tuo labiau kad per 50 metų buvo sumaltas (kaip per mėsmalę) Lietuvos žmonių gyvenimas ir įstatymų leidėjas besąlygiškai negalėjo atkurti visų

teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą, nes keitėsi jo pobūdis. Pradžioje nebuvo galima pritaikyti Civilinio kodekso, nes tuo metu buvo kita socialinė padėtis ir kiti sunkumai.

Ar galima ramiai klausyti apie „teisingą piniginę kompensaciją“, kai yra pakankamai pavyzdžių, kaip butų savininkai sutikę gavo kompensaciją, o privatizavę butus nuomininkai pardavė juos didesnėmis kainomis.

Ar tikrai Konstituciniame Teisme konstitucinę teisinę normą reikia vertinti atsižvelgiant į laikinas socialines aplinkybes, kurias sukuria vykdomoji valdžia arba Seime susidariusi politinė dauguma, priimdama politiškai paremtą neteisėną normą?

Ar toks Lietuvos Konstitucijos interpretavimas nesudaro vykdomajai valdžiai palankių sąlygų dalyti turtą atskiroms žmonių grupėms? Ar ne todėl už investicinius čekius dalytas ne tik sovietmečiu sukurtas, bet ir ikiokupacinis turtas. Kaip išdalyti miestų senamiesčiai bei centrai (pvz., Kauno Laisvės alėja), žaliųjų zonų trihektarinė žemė, atskiroms grupėms dovanota po 5 ha miško, pridėta prie ordinų, kitoms padaryti žemių „perkėlimai“. Ir dar daugiau, bandoma įteisinti tvarką, pagal kurią, negražinus nuosavybės „sutaupytų“ valstybės pinigų, perdavus didesnę dalį tikrosios (rinkos) namų vertės atskirai gyventojų grupei.

Ar gali valdžia, perėmusi neteisėtą valdžios nusavintą turtą, tapti teisėta to turto savininke? Tikrai Konstitucijos teisinės normos turi priversti valdžias vykdyti teisingą tvarką ir apsaugoti pačią valstybę bei jos Konstituciją.

Kaunas

Atsižadėjo K. Kubilinsko vardo gatvės

Kilus aistringoms diskusijoms dėl garsaus sovietmečio vaikų poeto Kosto Kubilinsko vardu pavadintos gatvės Vilkaiviškio rajono Gižų kaime, jo gyventojai nusprendė atsakyti šio pavadinimo. Poeto vardas gatvei suteiktas dar 1989 m., tačiau tik dabar pradėtos pavadinimo įteisinti procedūros. Triukšmas kilo, kai rajono gatvės pavadinimus patvirtino Valstybinė kalbos inspekcija ir tai buvo paskelbta viešai.

Praejusią savaitę buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai pasipiktino tuo, kad gatvei suteikiamas K. Kubilinsko, sovietų agento, vardas. Šią savaitę

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras oficialiai patvirtino, kad jis buvo užverbuotas sovietų saugumo ir nušovė vieną laisvės kovotoją. Vilkaiviškio rajono meras Algirdas Bagušinskas yra sakęs, jog bendrame gyventojų susirinkime buvo nutarta atsakyti pavadinimo gatvę poeto vardu. Pasak mero, savo sprendimą gyventojai motyvavo tuo, kad kilo „pernelyg daug aistrų“.

Kokią vardą suteikti be pavadinimo likusiai gatvei, kol kas nenuspręsta. Šiuo metu svarstomas Rausvės pavadinimas.

JAV neketina išduoti Ukrainai buvusio premjero

Buvęs JAV ambasadorius Ukrainoje S. Piferis pareiškė, kad JAV neketina išduoti Ukrainai buvusio premjero Pavelo Lazarenkos ir buvusio saugumo majoro Nikolajaus Melničenkos. Kaip žinoma, buvusiam Ukrainos premjerui pačioje tėvynėje, JAV ir Šveicarijoje iškeltos kelios baudžiamosios bylos už milijoninių lėšų grobstymą, pinigų plovimą ir t.t. Oficialiais duomenimis, P. Lazarenka iš valstybės sąskaitų pervedė į JAV daugiau kaip 100 milijonų dolerių.

Buvęs saugumo majoras N. Melničenka ir prezidento L. Kučmos apsaugos tarnybos vadovas Ukrainoje ap-

kaltintas prezidento šmeižimu bei klastotėmis. Mat N. Melničenka teigia turįs originalius garso įrašus, kur prezidentas L. Kučma liepia susidoroti su opozicijos žurnalistu Georgijumi Gongadze. JAV valdžios pareigūnai pabrėžė, kad nėra teisinės bazės išduoti abu minėtus asmenis Ukrainai. Kita vertus, amerikiečiai pareiškė, jog asmenį išduodanti šalis turi būti tikra, kad kaltinamojo reikalaujamojoje šalyje yra veiksminga teisėsaugos ir baudžiamoji sistema. Tokiu būdu Vašingtonas aiškiai pademonstravo, jog Ukrainoje tokia sistema tėra tik popieriuje.

Skaitlyčių balsai

Gražinkite "šventes"

Spaudoje kaip iš gausybės rago pilasi gaudūs verksmai dėl nebešvenčiamų kai kurių valstybinėmis anuomet vadintų švenčių. Ypač būna daug pagraudenimų dėl Antrojo pasaulinio karo pergalės dienos. Jau gražinta kovo 8-osios šventė, tai "vatom" visas iš eilės...

Gal tiems "verksniams" vertėtų priminti keletą istorinių faktų?

Antrasis pasaulinis karas baigėsi ne 1945 m. gegužės 9 d. Šią dieną kapituliavo tik Vokietija. 1945 m. liepos 26 d. JAV, Anglija ir Kinija (SSRS neprisijungė) pateikė Japonijai ultimatumą, kuris buvo atmestas. Tuoj pat virš pagrindinių Japonijos miestų buvo mėtomi lapeliai, informuojantys, kad šie miestai bus bombarduojami. Tų pačių metų rugpjūčio 6 ir 8 d. buvo numestos atominės bombos ant Hirošimos ir Nagasakio. Nors JAV buvo beveik sunaikinusi Japonijos laivyną, tačiau Indokinijos, Birmos džiunglėse, Japonijos salose ir Mandžiūrijoje puolimo laukė pasiruošusi kelių milijonų samurajų armija. Rugpjūčio 9 d. Japonijos vyriausybė priėmė anksčiau atmetą ultimatumą ir jį pasirašė 1945 m. rugpjūčio 14 d. Sovietų sąjunga paskelbė karą Japonijai paskelbė karą tą pačią dieną - rugpjūčio 9-ąją. Nors po ultimatumo priėmimo Japonija faktiškai nesipriešino (apie tai rašė S.Štemenka "Generalinis štabas karo metais"), bet sovietai nuginkluotą Kvantuno armiją išvarė į SSRS.

Daugelis šios armijos karių pasiekė net Vorkutos šachtas. JAV po kapituliacijos akto pasirašymo belaisvius japonus paleido namo. 1945 m. rugsėjo 2 d., kai buvo pasirašytas Japonijos kapituliacijos aktas, Antrasis pasaulinis karas pasibaigė.

Jei būtų švenčiama "veteranų pergalės" diena gegužės 9-ąją, įvyktų klaida, nes ji būtų paminėta anksčiau už Antrojo pasaulinio karo pabaigą.

A.Tursa ir kiti "veteranai" turėtų žinoti, kad 1944 m. liepos mėnesį kartu su sovietiniais okupantais ir lietuviškais kolaborantais pas mus atėjo ir 16-oji "lietuviška" divizija, kurią sudarė 30-ies tautybių kariai (jose buvo tik 36 proc. lietuvių, kiti - visai nemokėjo lietuvių kalbos). Jie atsidėdė 4-ąją NKVD Vetrovo smogikų diviziją, prieš tai žudžiusią ir ištrėmusią visus čekėnus, ingušus ir kitus. Kartu su ja atvyko 48-os konvojinės divizijos 132 ir 240 pulkai, pasienio kariuomenės KGB "OBO", vadovaujamos majoro Sokolovo, spec. provokatorių, persirenginėdavių partizanais, gaujos. Buvo organizuotos Bartašiūno MVD išgamų strībų gaujos (dauguma nelietuviškoms pavardėmis). Apie tai rašė S.Abromavičius knygoje "Didžioji kova".

Šiai mongoliškų mutantų ordai vadovavo M.Suslovas, kurio devizas buvo: "Lietuva - be lietuvių!" Tuos reikalavimus uoliai vykdė ir lietuviškas pavardes turintys valdžios šulai - J.Paleckis, A.Sniečkus, M.Gedvilas, K.Preikšas.

Sugaudė 10 tūkst. kaimo bernų ir vyrų į 16-ą lietuvišką diviziją, apie 16 tūkst. į kitus sovietų armijos dalinius (antra tiek jų buvo nušauta gaudant arba nuteisti) ir pasiuntė į Kuršo, Šiaulių, Prūsijos mūšius. Vėliau šimtatūkstantinė atėjūnų gauja pasklido po Lietuvą ir siaubė visa, kas pakliuvo: vogė lašinius, dešras, savavališkai apsigyveno žmonių sodybose. Likę namuose jauni sveiki vyrai ėjo į miškus partizanauti. Nuo 1944 iki 1953 m. žuvo 40 tūkst. žmonių, 240 tūkst. lietuvių išvežti į Sibirą.

Beveik visi atvykę smogikai liko Lietuvoje. Jie apsigyveno sušaudytųjų ir išvežtųjų namuose ir butuose, naudojami jų namų apyvokos daiktai, drabužiais. Tad nieko nuostabaus, jei šiandien jų giminaičiai ar auklėtiniai, atsiradę valdžioje, keičia Konstituciją, priminėja nuosavybės negražinimo įstatymus. Kaip jų seneliai ir tėvai, apsikarstę sovietiniais medaliais, per TV, spaudą reikalauja valstybinių pensijų ir "pergalės dienų", "kovo 8-osios", "spalinių"...

Mes, Lietuvos avinai, mekendami žiūrime raudonomis akimis į vogtais ir artimųjų šalių duodamais pinigais kuriamą "agurkinę respubliką" ir į nežinia kur augusius ir čia atsiradusius, nemokančius gerai lietuviškai kalbėti jos vadus. Jie pretenduoja tapti prezidentais arba bent jau Kauno merais...

O mes ir išrinksime!..

Vytautas ČESONIS
Jonavos raj.

Replika

Pagraudenimai dėl Vilniui skiriamų lėšų

Lietuvos gyventojams sostinės grožis - garbės ir pasididžiavimo reikalas. Tačiau jos vadovai neturėtų tuo piktnaudžiauti, ypač, kai kalbama apie lėšas. Sostinės meras A.Zuokas lėšų paskyrimą motyvuoja tuo, kad Vilniui skiriama trečdaliu mažiau nei Rygai ar Talinui. Rygoje ir Taline gyvena pusė Latvijos bei Estijos gyventojų, o Vilniuje - mažiau nei šeštadalis Lietuvos gyventojų. Be to, Ryga ir Talinas - Baltijos uostai. Tad pagal proporcijas Vilnius, panaudodamas trečdalią Rygai ar Talinui skiriamų lėšų, turėtų ir atrodyti kaip šios sostinės. O jis panaudoja dvigubai daugiau ir dar mokesčių nemoka, nors premijoms jo valdytojai lėšų suranda.

Pinigų niekada neužteks, jei jie dedami į kiaurą kišenę arba perkami oranžiniai dviračiai... Matyti tik po savo kojomis ir ne toliau - provincializmas. Ir kauriečių miesto valdžia nelepina lėšomis: Kauno piliai, Prisiškėlimo bažnyčiai renovuoti taip pat jų trūksta.

Povilas VARANAUSKAS
Kaunas

Atsipeikėkite

Per Lietuvos radijo pirmąją programą buvo transliuojama viktorina. Reikėjo iš balso atspėti, kas kalba. Pirmas kalbėjo prof. V.Landsbergis. Laidos vedėja pati "vedė ant kelio": tai visiems "iki skausmo" pažįstamas profesorius Vytauto Landsbergio balsas. Antrasis vedėjas pajukavo: "Kodėl iki skausmo, gal iki džiaugsmo?"

Nežinau, ar laidos vedėja pasakė savo nuomonę, ar norėjo kam įsiteikti? Kodėl profesoriaus Vytauto Landsbergio kai kas "iki skausmo nekenčia"? Gal todėl, kad jis daugiausia prisidėjo atkuriant Lietuvos nepriklausomybę, kad jis ir bendraminčiai pagreitino Sovietų sąjungos žlugimą? Ar dėl to reikia pykti ir nekęsti žmogaus, kad Lietuva tapo nepriklausoma?

Nemažai žmonių dar prisimena sovietinius laikus, kai, pasak jų, buvo geriau gyventi - buvo darbo, nereikėjo baimintis dėl ateities. Tokie samprotavimai primena cirko gyvūnėlių pasaulį: jiems nereikia rūpintis pastoge, maistu, jiems saugu. Ir dar. Būti cirko artistu nemaža garbė - tau ploja, tave gerbia... Ir kas jiems iš tos lais-

vės - nei sotus, nei apsirengęs būsi... Manau, jei tikruosius cirko artistus išleistų į laisvę, jie nepasiliktų sočioje ir šiltoje nelaisvėje, o veržtųsi į laisvę. Nes tik laisvas gali išlikti savimi. Apmaudu ir keista, kodėl kai kurie mano tėvynainiai vis dar verkšlena dėl prarasto "rojaus" - sovietinės "gerovės"? Nesakau, kad dabar viskas Lietuvoje gerai, bet laikas padarys tam tikras pataisas - dirbsime, nevėgšime ir geriau gyvenime.

Vincas STEPONAVIČIUS
Krekenava

Pratęskite "Tremtinio" prenumeratą

Primename: paštas prenumeratą priima tik iki 15 d.

Užsiprenumeruokite "Tremtinį" ilgesniam laikui!

"Tremtinio" prenumeratos kaina su pašto paslaugomis: 1 mėn. - 4 Lt, 3 mėn. - 12 Lt, 6 mėn. - 24 Lt.

Indeksas - 0117.

Neliktė be savo laikraščio!

Sekmadienio susimastymui

Kelias, šviesa ir gyvenimas

(Mt 17,1-9)

Kasdieniniame gyvenime mes dažnai sakome žodžius: jo veidas spindi gerumu, švyti gerumu, visas švyti iš džiaugsmo ir t.t. Kartais išgirdę gerą žinią sakome, kad mes net nušvitome. Visi tokie palyginimai nieko bendra neturi su tikru švytėjimu ar tikra šviesa. Tai būsena, kurią galime tik išgyventi ir pajauti. Pajauti gerumą nuo malonios veido išraiškos, geros žinios. Galime suprasti tuos žmones, kuriems Kristus gražino regėjimą, invalidui liepė atsistoti ir vaikščioti, mirusiai mergaitei - atsisėsti ir valgyti. Jie visi spindėjo džiaugsmu ir visur matė tik šviesą.

Mes įpratę senų žmonių veiduose pastebėti senatvės ir laiko ženklus. Bet sutinkame žmonių, kuriuos net užkalbiname matydami išskirtinius veido bruožus. Pagarba ir meilė kitiems juos padarė šviesiais žmonėmis. Užklausus vieną garbingą jubiliejų švenčiančią šeimą, kokia paslaptis jų gražiai nugyvento amžiaus, atsakymas buvo toks - jie niekada ne tik kad rankos nepakėlė vienas prieš kitą, bet ir grubaus žodžio per gyvenimą nepasakė. Šito gražaus gyvenimo priežastis - sekmdienio šv. Mišios ir dažna šv. Komunija. Kas palaikė mūsų tremtinių, politinių kalinių viltį ir šiandien sugrįžusių, net viską praradusių džiugią nuotaiką? Taip pat krikščioniškas gyvenimas.

Kol buvo gyva Kalkutos Motina Teresė, daugelis žmonių žavėjosi šia vargšų motina ir norėjo susitikti su vienuole švytinčiu veidu. Anglijos BBC televizijos žurnalistai panorą visam pasauliui parodyti, kokius nuostabius Dievo darbus gali atlikti kukli ir paprasta senutė. Vargšų prieglaudos, kuriose turėjo būti filmuojama, buvo tamsios, televizijos darbuotojai nenorėjo filmuoti bijodami, kad bus prastas darbas. Bet kitos išeities nebuvo. Reikėjo pasauliui parodyti, kiek šioje kukloje prieblandoje gėrio, vilties ir šviesos vargšams dalija vienuolės. Nufilmavus rezultatai buvo tokie, kokių specialistai nesitikėjo. Kur, atrodė, bus nekokybiškas vaizdas, jis buvo labai geras. Filmas buvo parodytas pasauliui per BBC televiziją. Dalyvavęs filmavime žurnalistas priėmė katalikų religiją. Vėliau tai aprašė knygoje "Gražiausias dalykas - Dievas". Jis rašė, kad Dievo ir Motinos Teresės šviesa apšvietė ne tik prieglaudos vargšus, bet ir jį patį. Dažnas žmogus tik gyvenimo pabaigoje pamato ir įvertina savo gyvenimą, nes nutolsta puikybės ir nuodėmės užraktai, kurie anksčiau viliojo viliojo. Kas nori nebevaikščioti tamsybėse ir turėti gyvenimo šviesą, turi sekti Kristaus nurodytomis gyvenimo tiesomis.

Tautginas

Sausio 25 d. Vilniaus įgulos karininkų ramovėje buvo paminėtos Lietuvos kariuomenės savanorio, generalinio štabo pulkininko Antano Šovos 100-osios gimimo metinės.

A.Šova gimė 1902 m. sausio 25 d. Ukmergės apskr., Kavarsko valsč., Laviškio k., ūkininkų šeimoje. Anksti mirus motinai, buvo globojamas dėdės kunigo K.Šovos. 1915 m. pradėjo mokytis "Saulės" gimnazijoje Kaune, kurios nebaigęs savanoriu stojo į pradėtą formuoti Lietuvos kariuomenę. Jam ėjo 17-iejai.

Oficialioji Lietuvos kariuomenės įkūrimo data – 1918 m. lapkričio 23 d., kai Krašto apsaugos ministerija išleido pirmąjį įsakymą dėl Lietuvos kariuomenės organizavimo. Tačiau realiai kariuomenė pradėta kurti po istorinio atsišaukimo į tautą (1918 m. gruodžio 29 d.), kvietusio Lietuvos vyrus savanorius stoti ginti tėvynės nepriklausomybės. Prie Vilniaus grėsmingai artėjo bolševikai, lenkų legionieriai įžūliai reišė pretenzijas į Vilnių...

Nors Bresto taikos sutartimi sovietų Rusija pasižadėjo gerbti lietuvių tautos apsisprendimą būti laisvai ir nepriklausomai bei atsižadėjo pretenzių į Lietuvą, apdriskusios ir išbadėjusios Raudonosios armijos durtuvais 1919 m. sausio 5 d. į Vilnių buvo atboginta Vinco Mickevičiaus-Kapsuko vadovaujama "Lietuvos laikinoji darbininkų revoliucinė vyriausybė". Lietuvos nepriklausomybei iškilio mirtinas pavojus...

jus...

Lietuvos Vyriausybė buvo priversta palikti Vilnių. 1919 m. sausio 2 d. ji įsikūrė Kaune. Sausio 5 d. Kaune buvo įkurta Karo komendantūra, sausio 25 d. skubiai organizuota Karo mokykla. Sausio viduryje pasiryžusių tėvynę ginti savanorių buvo apie 3000, tarp jų ir jaunutis A.Šova. Kovo 10 d. jis buvo nusiųstas į Karo mokyklą, kurią baigė liepos 6 d. A.Šova buvo toks jaunas, kad jam buvo suteiktas tik puskarininkio laipsnis su teise gauti karininko laipsnį vėliau.

A.Šova liepos 22 d. paskiriamas 2-ojo pėstininkų pulko 1-osios kulkosvaidininkų kuopos jaunesniuju karininku, dalyvauja kovose su bolševikais, pasižymi drąsa ir sumanumu. Spalio 30 d. jam suteikiamas leitenanto laipsnis. Netrukus jis jau kulkosvaidininkų kuopos vadas, kovoja su bermontininkais ir lenkų legionieriais. Kautynėse su lenkais A.Šova buvo sužeistas, pasigydęs vėl grįžo į frontą.

Pasibaigus laisvės kovoms, A.Šova ėjo įvairias pareigas DLK Kęstučio 5-ame pėstininkų pulke, tęsė nebaigtus mokslus suaugusiųjų gimnazijoje, paskui studijavo VDU Veterinarijos fakultete. 1924 m. sausio 15 d. jam suteiktas vyr. leitenanto

100-osios pulkininko Antano Šovos gimimo metinės

laipsnis, o 1927 m. – kapitono.

1929 m. A.Šova komandiruojamas tobulintis į Čekoslovakijos gen. štabo akademiją Prahoje. Sėkmingai baigęs mokslus Čekoslovakijoje, 1930 m. A.Šova pradėjo dirbti Lietuvos generaliniame štabe, jam suteikiamas gen. štabo majoro laipsnis. Kurį laiką vadovavo šarvuotųjų rinktinei, tačiau vėl grįžta į gen. štabą, dirba organizacinio skyriaus viršininku, vėliau – III skyriaus viršininku. 1937 m. jam suteiktas gen. štabo pulkininko laipsnis.

Už pilietiškumą ir patriotizmą, sąžiningą darbą ir pavyzdinę tarnybą kariuomenėje A.Šova buvo apdovontas Vyčio kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu, Lietuvos ka-

Kazys BLAŽEVIČIUS

riuomenės kūrėjų savanorių medaliu, Lietuvos nepriklausomybės 10 metų jubiliejiniu medaliu, Latvijos nepriklausomybės 10 metų jubiliejiniu medaliu ir Vytauto Didžiojo 4-ojo laipsnio ordinu.

1940 m. birželio 15 d. komunizmo šmėkla pradėjo kruvinąjį šėlsmą mūsų šventoje žemelėje. Neaplenkė ji ir Lietuvos patrioto A.Šovos – 1941 m. vasarį jis buvo įkaltintas Kauno kalėjime, pradedus karui ir sukilimui Kaune išvežtas į Minską. Iš Minsko kalėjimo didžiulė kalinių kolona buvo varoma Červenės miško mirties keliu. O iš daugybės pasmerktų mirčiai vos vienas kitas per stebuklą liko gyvas. A.Šovai pavyko – jis apsimetė esąs negyvas ir budeliai kontroliniu šūviu jo nepribaigė.

Vokiečių okupacijos metais A.Šova gyveno savo ūkyje Geranonyse netoli Kauno, kur jis, kaip savanoris, buvo gavęs žemės. Dalyvavo lietuvių aktyvistų fronto karinės organizacijos "Kęstutis" veikloje.

1944 m. vasario 16 d. gen. P.Plechavičiui pradėjus formuoti Vietinę rinktinę, A.Šovai patikėtos štabo mobilizacinio skyriaus viršininko pareigos. Areštavus Vietinės rinktinės štabą ir vežant jo darbuotojus į Salaspilio koncentracijos lagerį, A.Šovai

pavyko pabėgti. Kurį laiką Laukaičio pavarde slapstėsi pas dėdę kun. K.Šovą Sere-džiuje. Vėliau slapstėsi pas ūkininką V.Jonaitį. Sovietams antrą kartą įsiveržus į Lietuvą, 1944 m. pabaigoje A.Šova su šeima patraukė į Vakarų. Per Drezdeną, Bavariją pasiekė Miuncheną, kur gyveno iki 1951 m. Čia išitraukė į lietuvių pabėgėlių politinę veiklą, vadovavo VLIK'o kariniam sektoriui. 1951 m. išvyko į JAV. A.Šova naują gyvenimą JAV pradėjo darbininku. Išėjęs pensiją persikėlė pas sūnų Algirdą į Pietų Karoliną, kur talkino sūnaus veterinarinėje klinikoje.

1921 m. vedęs Lidiją Bie-liauskaitę, A.Šova užaugino tris sūnus ir dvi dukras. Inž. ekonomistas sūnus Drąsutis į Lietuvą grįžo 1961 m. ir iki mirties dirbo Lietuvos mokslų akademijoje. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, į tėvynę grįžo vyriausiasis sūnus Algirdas, kuris gyvena Molėtuose. Kiti vaikai sukūrė šeimas gyvena Amerikoje, retkarčiais atvažiuoja aplankyti protėvių žemės.

Sulaukęs 92 metų, 1994 m. sausio 24 d. Antanas Šova mirė. Palaidotas Šv. Marijos kapinėse, Crown Poit'e, Pietų Karolinoje. Jo prašymu kapinėse buvo sugrąta "Kur bakūžė samanota". Žmona Lidija, sulaukus 95-erių, mirė 1997 m. sausio 17 d. Palaidota ten pat.

Taurūs žmonės, patriotai, XX amžiaus kataklizmų atplėšti nuo tėvynės, amžiams liko svetimoje žemėje...

Henrikas Jatautis gyvena Alantos dvaro teritorijoje. Pernai jam sukako 75-eri, bet Henrikas dar stiprus, puikios nuotaikos, domisi šalies ir užsienio politika. O prieš 50 metų jis buvo pasmerktas mirti.

- Kartais ir pats netikėdavau, kad liksiu gyvas. To, ką man teko išgyventi, nelinkiu nė didžiausiam priešui, - sako H. Jatautis ir paskęsta prisiminimuose.

Į laisvės kovotojų gretas H. Jatautis įsitraukė dar mokymdamasis gimnazijoje. Tapo aktyviu Lietuvos laisvės sąjūdžio nariu, veikė Šiaurės Lietuvoje įsikūrusioje Karaliaus Mindaugo srityje, kuriai vadovavo Lietuvos kariuomenės karininkas Jonas Kimštas-Žalgiris ir Juozas Urbonavičius. H. Jatautis, išvykęs iš Alantos krašto, įsidarbino besikuriančiame Troškūnų rajone. Daugiau kaip metus buvo laikomas KGB rūsioje Vilniuje. Gavus iš Maskvos įsakymą galutinai likviduoti Lietuvos laisvės kovotojų sąjūdį, saugumiečiai nėrėsi iš kailio. Tačiau H. Jatautis nepalūžo. Kagiebstai iš jo neišgavo jokių žinių apie Lietuvos laisvės kovotojų sąjūdžio veiklą. Sovietų sąjungos Pabal-

tijo karinio tribunolo sprendimas buvo griežtas: Karaliaus Mindaugo srities būrio vadui J. Urbonavičiui paskelbta mirties bausmė, penki šio būrio nariai, tarp jų ir H. Jatautis, nuteisti 25 metus kalėti ir penkeriems atimtos pilietinės teisės.

Po teismo H. Jatautis ir kiti vyrai iš KGB būstinės buvo perkelti į Lukiškių kalėjimą. Savo nuosprendį kagiebstai įvykdė - 1953-ųjų pavasarį J. Urbonavičių sušaudė, o kitus kalinius išvežė į Kazachiją - Karagandos srities Džezkazgano rajono Kengyro griežtojo režimo lagerius. Čia tais metais kalėjo per 12 tūkst. žmonių, beveik tūkstantis jų - lietuviai.

Vyrų zonoje buvo patalpinti kaliniai, nuteisti iki 25 metų, vadovavo sovietų generolas Garaninas. Jis nuolat pabrėždavo žodį "draugas". Jei kalinys mėgindavo pasipriešinti, Garaninas jį visų akivaizdoje sušaudydavo. Lageryje vyko

negeri dalykai - kaliniai dingdavo be žinios, ne vienas mirė badu; nežmoniškos darbo sąlygos vario rūdos kasyklose, akmenis anglies karjeruose, plytinėje...

1954 m. gegužės 16 d. Kengyro lagerio kaliniai, vadovaujami sovietinės armijos pulkininko K.Kuznecovo, nuteisto už tėvynės išdavimą, bei lietuvių inžinieriaus Juozo Kondroto, sukilo. Sukilime dalyvavo ir alantiškis Henrikas Jatautis.

Kaliniai ėjo nešini šūkiu "Laisvė arba mirtis", jie nuginklavo ir išvarė prižiūrėtojus, sargybinius, užėmė maisto sandėlius. Kengyro lageryje sukilėliai šeimininkavo net 40 dienų reikalavdami laisvės. Jos niekas kaliniams nedavė, tačiau po šio maišto kalėjimuose sąlygos šiek tiek pagerėjo. Pasekmės buvo liūdnos: maišto metu žuvo per 600 politinių kalinių, dar tiek pat sunkiai sužeistų netrukus mirė.

Henrikui Jataučiu pavyko išveng-

ti mirties, tačiau jis, kaip ir dauguma kalinių, buvo ištremtas į Magadaną. Šią vietą kaliniai vadino mirties zona. Tai amžinojo įšalo miestas Tolimuosiuose Rytuose prie Ochotsko jūros. Žiema čia trunka 9 mėnesius, o temperatūra siekia 60-65 laipsnius šalčio. Iš Kengyro atvežti kaliniai čia buvo išblaškyti po visas įkalinimo įstaigas.

Lietuviai ir čia nenurimo. Jie atkakliai siekė laisvės ir pasiekė. Tik ne sau. 1956 m. N.Chruščiovo įsakymu iš Magadano paleido apie 90 proc. politinių kalinių. Tačiau H. Jatautį išsiuntė į dar pavojingesnę vietą - Timošenką, į aukso kasyklas. Jose žmonės ilgai neužsibūdavo, nuo specifinių dulkių darbininkai greit sirgdavo silikoze. Henrikui, galima sakyti, pasisekė, nes viename lageryje reikėjo buhalterio, o jis turėjo šio darbo patirties, tad buvo paskirtas finansininku. Vietrino, Taišeto lageriai - visur teko "pasisvečiuoti" Henrikui. Taišete jis sutiko Antaną Terlecką, Vytautą Girdzijauską bei kitus lietuvius, kurių NKVD neskubėjo paleisti į laisvę.

(keliamo į 7 psl.)

Pasmerktas mirti sulaukė 75-erių

Bronislovas Gasiūnas

Pro memoria

Bronislovo Gasiūno gyvenimo kelias buvo sunkus, tačiau jis ėjo pakelta galva, niekada nekeisdamas savo įsitikinimų. Pagrindiniai jo palydovai – meilė Tėvynei, Dievui, Žmogui, Tiesa ir Teisingumas.

Gimė 1930 m. birželio 30 d. gražiam Klovainių sen. Krievaičių kaime, gausioje ūkininko šeimoje. 1943 m. baigęs 5 pradinės mokyklos klases dirbo tėvų ūkyje. Mokykloje priklausė Angelaičių, ūkininkaudamas – Jaunųjų ūkininkų organizacijai.

Gasiūnų šeima nesusitaikė su Lietuvos okupacija. Broliai Adolfas ir Ignas gynė tėvynę su ginklu rankose ir žuvo dėl jos laisvės, Zenonas buvo organizacijos "Laisvės sūnūs", veikusios Pakruojo progimnazijoje, vadovas, Bronius, būdamas dar paauglys, tapo jų ryšininku.

Okupantai ėmėsi represinių metodų – žudė, sodino į

kalėjimus, trėmė... Tai patyrė ir Gasiūnų šeima. Zenonas buvo įkalintas, šeima 1947 12 28 ištremta į Tomsko sr., Timiriazovo miško pramonės ūkį. Tada Bronislovui nebuvo nė 17 metų, o reikėjo dirbti pačius sunkiausius miško ūkio darbus. 1958 m. darbe buvo suluošintas, tapo II grupės invalidu.

1959 12 05 grįžo į Lietuvą, į gimtąjį Krievaičių kaimą. Vėliau apsigyveno Kundročių kaime, įsidarbino RSO letpjūvėje.

B.Gasiūnas labai džiaugėsi Lietuvos Atgimimu, įsitraukė į Sąjūdžio veiklą. Nuo 1989 m. buvo LPKTS tarybos narys, vėliavnešys, renginių dalyvis ir organizatorius. 1998 m. apdovanojtas žymeniu "Už nuopelnus Lietuvai". 1998 m. talkino leidžiant knygą "Daugyvenės kraštas", o 2000 m. išleistos knygos "Sužeistų širdžių daina" straipsnyje

"Mes mylėjome Dievą ir Tėvynę" dalijasi prisiminimais.

Bronius pasižymėjo nepaprastu darbštumu, meniniais sugebėjimais. Beveik kiekvieno pakruojiečio namuose yra jo iš vytelių nupintų dirbinių. Buvo nepaprastai kuklus, visus darbus dirbo nesigirdamas, nesididžiudamas, nelaukdamas atlyginimo.

LPKTS Pakruojo sk. taryba

Pasmerktas mirti sulaukė 75-erių

(atkelta iš 6 psl.)

- Patekus į Taišetą atgimė mintis išgyventi ir grįžti į Lietuvą, - kalbėjo Henrikas. - Pajutome laisvės dvelkimą, o ir prižiūrėtojai į mus žiūrėjo kaip į žmones...

Kai 1960 m. naikino Taišeto lagerius, dalį politinių kalinių perkėlė į Mordoviją. Henrikas į šį sąrašą nepateko. Jis tapo laisvas ir, susitvarkęs dokumentus, vienas paskutiniųjų išvyko.

Alantos žemės ūkio technikume H.Jatautis tvarkė buhalterinę apskaitą, finansus. Tik už kruopštų darbą niekas negalėjo jam įteikti medalio ar ordino, nes jis - buvęs politinis kalinys, kovojęs už Lietuvos laisvę.

Algirdas MEILUS

Molėtai

Skelbimai

Kovo 3 d. 11 val. Telšių savivaldybės salėje įvyks LPKTS Telšių skyriaus ataskaitinė rinkiminė konferencija.

Prašome dalyvauti skyriaus narius ir turėti tremtinio pažymėjimą.

LPKTS Telšių sk. taryba

Kovo 7 d. 14 val. Kultūros ministerijos Baltojoje salėje, J.Basanavičiaus g. 5, įvyks Antano Sadecko fotoalbumo "Negrįžusiems" pristatymas. Fotoalbume pateikta 1989-2000 m. ekspedicijų tremtinių ir politinių kalinių kapinių ir paminklų per 500 fotonuotraukų.

Prašome dalyvauti vertingos knygos pristatyme.

Lietuvos katechetikos centro leidykla

Užjaučiame

Nuoširdžiai užjaučiame Stasę JANUŠONIENĘ dėl vyro Juozo mirties.
LPKTS Radviliškio skyrius

Užjaučiame

Mirus buvusiam politiniam kaliniui Stasiui BULOTAI, nuoširdžiai užjaučiame dukras, sūnus ir artimuosius.
LPKTS Dusetų skyrius

Užjaučiame

Nuoširdžiai užjaučiame buvusią politinę kalinę Oną BARZDIENĘ, jos dukras, sūnus ir artimuosius, tragiškai žuvus sūnui ir broliui Alvydui.
LPKTS Dusetų skyrius

Prašyčiau atsilipti tuos, kurie 1945 m. buvo tardyti Panevėžio kalėjime ir pažinijo Adėlaidą ALĖBIENĘ. Rašykite adresu: Adėlaidai Alėbienei, Kerbedžio 34-10, LT-5300 Panevėžys

Kovo 16 d. (šeštadienį) Varėnos kultūros centro salėje (J.Basanavičiaus g. 2) vyks LPKTS Varėnos skyriaus ataskaitinė rinkiminė konferencija.

Pradžia 10 val. Registracija nuo 9 val. Prašome skyriaus narius aktyviai dalyvauti.

Išnuomiju studentei kambarį dviejų kambarių bute Kaune, Šilainių mikrorajone. Kaina pagal susitarimą. Skambinti po 19 val. tel. (8-27) 252385.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Bronė Ališauskienė 1912-2002

Gimė Raseinių apskr., Kalnujų valsč., Trakinių k. 1941 06 14 su vyru ir trimis vaikais išvežta į Komiją. Ten mirė sūnus Vytautas, vyras buvo nušautas. Į Lietuvą grįžo po 18 metų. Gyveno Jonoje. Palaidota Karmėlavos kapinėse.

Stasys

Džemedžionis 1906-2002

Gimė Seredžiuje, Jurbarko raj. 1950 m. suimtas ir nuteistas 25 metams. Kalėjo Archangelsko lageriuose. Grįžo į Lietuvą 1956 m. Amžinojo poilsio atgulė Seredžiaus kapinėse. Nuoširdžiai užuojautą artimiesiems reiškia **LPKTS Jurbarko skyrius**

Ona Petrauskienė 1910-2002

Gimė Gorainių k., Vainuto valsč., Šilutės rajone. 1944 m. vyras Juozas už partizaninę veiklą nuteistas 25 m. kalėti, o ji 1949 m. ištremta su 2 dukromis į Irkutsko sr., Bodaibo raj., Vasiljevsko gyv. 1956 m. dukros grįžo į Lietuvą, o ji išvyko į Vorkutą pas kalintį vyrą. 1964 m. grįžo į Lietuvą. Palaidota Pakruojo kapinėse. Užjaučiame dukras Onutę ir Danutę ir liūdime kartu.

LPKTS Pakruojo skyrius

Jadvyga Selvestravičiūtė-Kel 1930-2002

Gimė Tauragės apskr., Lauksargių sen., Šakviečių k. Šeimą persekiojo dėl ryšių su partizanais. 1948 m. Jadvyga suimta, ištremta į Irkutsko sr., Bodaibo raj., Artiomojovskio k. 1950 m. ištėkėjo už tremtinio Jose Kel. 1970 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Tauragėje, užaugino 10 vaikų. Amžinojo poilsio atgulė Tauragės kapinėse šalia trijų sūnų. Užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Tauragės skyrius

Kazys Daugėla 1919-2002

Gimė Budų k., Gelvonų valsč., Širvintų apskr. Buvo DKA Trenksmo būrio partizanas Švėdrys. 1945 m. gruodį areštuotas ir nuteistas 10 m. kalėti. Kalėjo Archangelsko ir Irkutsko sr. lageriuose. Atlikęs bausmę negalėjo grįžti, todėl į tremtį, į Kazachstaną, nuvyko žmona su dviem vaikais. 1964 m. su šeima grįžo į Lietuvą. Užaugino dukrą ir du sūnus, susilaukė vaikų.

Palaidotas Keičionių k. kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame dukrą, sūnus ir artimuosius.

LPKTS Jonavos skyrius

Antanas Petraška 1922-2002

Gimė Alytaus valsč., Praniūnų k., gausioje 12 vaikų šeimoje. Velionis Antanas visokeriopai padėjo partizanams. 1945 m. buvo suimtas, kankintas, nuteistas 10 m. kalėti ir 5 m. tremties. Kalėjo Vorkutos lageriuose ir dirbo anglių kasyklose. 1953 m. išsiųstas tremtinį Kazachstaną. Į Lietuvą sugrįžo 1994 m. Palaidotas tėviškės kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame sūnus, žmoną ir vaikaičius.

LPKTS Alytaus skyrius

